

**ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ Β΄ ΤΑΞΗΣ
ΗΜΕΡΗΣΙΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ
ΤΡΙΤΗ 20 ΜΑΪΟΥ 2003
ΕΞΕΤΑΖΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΠΑΙΔΕΙΑΣ:
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ
ΣΥΝΟΛΟ ΣΕΛΙΔΩΝ: ΤΕΣΣΕΡΙΣ**

ΚΕΙΜΕΝΟ

Δεν θα ήταν άσκοπο να αναλογιστούμε ως κοινωνία τις επιπτώσεις ενός πολιτισμού της τηλεοπτικής εικόνας στη ζωή μας. Η ενσωμάτωση της λογικής των μέσων μαζικής ενημέρωσης στον ψυχισμό δημιουργεί νέες παραμέτρους, σημαδεύει την ιστορία. Τίποτα δεν είναι όπως πριν.

Για παράδειγμα, η μονοκρατορία του χρώματος και της φωτογραφίας **εξακοντίζει** στο περιθώριο το γραπτό λόγο και υποθηκεύει την ανάγνωση. Η ραστώνη¹ της συνεχούς εναλλαγής καναλιών (του ζάπινγκ) και η ευκολία της «σαρώσεως» έγχρωμων εικόνων καθιστούν αφόρητο για το παιδί τον κόπο της μελέτης και, ως εκ τούτου, το **αποξενώνουν** από την αποθησαυρισμένη γραμματεία.

Σήμερα, τα νέα παιδιά θεωρούν «βουνό» την ανάγνωση βιβλίων που δεν έχουν έγχρωμες εικόνες σε κάθε σελίδα ή εμφανίζουν μεγάλες παραγράφους. Το φαινόμενο αυτό, σε μια κοινωνία που ήδη δεν διάβαζε, οφείλει να μας απασχολήσει σοβαρά, διότι το βιβλίο αποτελεί βασικό μέσο για την αγωγή. Εγείρει δε νέες απαιτήσεις για την ποιότητα και την κίνηση του εξωσχολικού αναγνώσματος, όπως είναι τα βιβλία για παιδιά και εφήβους, τα κόμικς, τα περιοδικά, τα λογοτεχνικά κείμενα.

Όλοι δεχόμαστε, βέβαια, ότι η **ενασχόληση** με το βιβλίο συνιστά δημιουργική αξιοποίηση του χρόνου. Η τηλεόραση, αντίθετα, έχει επιβάλει μια ριζικά διαφορετική αίσθηση του χρόνου από εκείνη που μας κληροδότησε η παράδοση αιώνων.

Αξιοπρόσεκτες, επίσης, είναι και οι **επιπτώσεις** αυτής της νέας αίσθησης του χρόνου στην εκπαιδευτική διαδικασία. Παρατηρείται π.χ. δυσκολία συγκέντρωσης της προσοχής των παιδιών, όπως και υπερβολική κινητικότητα, αφού η καθημερινή ζωή δεν συμβαδίζει με το ρυθμό της τηλεοπτικής εικόνας. Πολύ φυσικό είναι να θεωρείται ανιαρό το σχολικό μάθημα, όπως και ο διάλογος στην οικογένεια, που τώρα έχει αντιπάλους τα κανάλια με τα **ελκυστικά** τους προγράμματα. Ας μην παραλείψουμε και τις ταινίες του Σαββατόβραδου, οι οποίες έχουν στοιχίσει σε πλήθος παιδιών την απουσία από τον κυριακάτικο εκκλησιασμό ή από το οικογενειακό τραπέζι.

Τέλος, πελώρια ζητήματα τίθενται ενώπιόν μας για το περιεχόμενο της διδασχής. Πώς θα μπορέσουμε να αναπτύξουμε στους νέους ανθρώπους αντίβαρο στο ρεύμα του εντυπωσιασμού; Τι είδους αγωγή θα πρέπει να δοθεί και με ποιους τρόπους, ώστε να ανακαλύψουν οι νέοι «τις πνευματικές ηδονές»; Πώς τα λόγια και το ήθος της οικογενειακής, σχολικής, κοινωνικής ζωής θα εισάγουν και θα εδραιώνουν την ανθρώπινη ποιότητα;

Τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, λοιπόν, είναι πια η μόνη εξουσία, διότι εξουσιάζουν το θυμικό² των ανθρώπων. Οι περισσότεροι διανοητικά αμφισβητούν την αξιοπιστία τους λέγοντας: «Μας κοροϊδεύουν». Συναισθηματικά, όμως, την έχουν αναγνωρίσει ως τη μόνη αυθεντία κι έχουν παραδοθεί άνευ όρων, αφού για το ασυνείδητο αξιόπιστο είναι ό,τι επαληθεύει την παντοδυναμία του.

*Βασίλειος Θερμός, Ποιμαίνοντες μετ' επιστήμης, Εκδόσεις Αρμός,
Αθήνα 1996, σ.σ. 148-152 (Διασκευή)*

Λεξιλόγιο

1. ραστώνη = νωθρότητα, τάση αδράνειας και παθητικής αποδοχής των πραγμάτων
2. θυμικό = ψυχή

- A.** Να γράψετε στο τετράδιό σας την περίληψη του κειμένου σε 80-100 λέξεις.

Μονάδες 25

- B.1.** «Σήμερα, τα νέα παιδιά θεωρούν «βουνό» την ανάγνωση βιβλίων που δεν έχουν έγχρωμες εικόνες σε κάθε σελίδα ή εμφανίζουν μεγάλες παραγράφους.»:
Να σχολιάσετε την άποψη που διατυπώνει ο συγγραφέας στην παραπάνω περίοδο σε 60-80 λέξεις.

Μονάδες 10

- B.2.** Πώς οργανώνεται η πέμπτη παράγραφος του κειμένου; (Δομή και τρόποι ανάπτυξης).

Μονάδες 5

- B.3.** Να δώσετε για την καθεμιά από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου μια συνώνυμη:
εξακοντίζει, αποξενώνουν, ενασχόληση, επιπτώσεις, ελκυστικά.

Μονάδες 5

- B.4.** Να ξαναγράψετε τις επόμενες δύο περιόδους μετατρέποντας την ενεργητική σύνταξη σε παθητική:

α. «**Η μονοκρατορία του χρώματος και της φωτογραφίας εξακοντίζει στο περιθώριο το γραπτό λόγο και υποθηκεύει την ανάγνωση.**».

β. «**Η τηλεόραση, αντίθετα, έχει επιβάλει μια ριζικά διαφορετική αίσθηση του χρόνου από εκείνη που μας κληροδότησε η παράδοση.**».

Μονάδες 5

- Γ.** Είσαι διευθυντής ή διευθύντρια Λυκείου και αποφασίζεις να απευθύνεις μέσω της μαθητικής εφημερίδας έκκληση στους μαθητές να περιορίσουν το χρόνο που διαθέτουν για την παρακολούθηση τηλεοπτικών εκπομπών (τύπου realities - ιστοριών από τη ζωή) και να τον διαθέσουν για την ανάγνωση

εξωσχολικών λογοτεχνικών βιβλίων, ώστε ο ελεύθερος χρόνος τους να αποβεί δημιουργικός. Να γράψεις το κείμενο-έκκληση που θα έδινες προς δημοσίευση στη μαθητική εφημερίδα, φροντίζοντας να επιτυγχάνει το κατάλληλο επικοινωνιακό αποτέλεσμα. (400-500 λέξεις).

Μονάδες 50

ΟΔΗΓΙΕΣ (για τους εξεταζόμενους)

1. Στο τετράδιο να γράψετε μόνο τα προκαταρκτικά (ημερομηνία, εξεταζόμενο μάθημα). Τα θέματα να μην τα αντιγράψετε στο τετράδιο.
2. Να γράψετε το ονοματεπώνυμό σας στο πάνω μέρος των φωτοαντιγράφων αμέσως μόλις σας παραδοθούν. Καμιά άλλη σημείωση δεν επιτρέπεται να γράψετε.
Κατά την αποχώρησή σας να παραδώσετε μαζί με το τετράδιο και τα φωτοαντίγραφα.
3. Να απαντήσετε στο τετράδιό σας σε όλα τα θέματα.
4. Κάθε απάντηση τεκμηριωμένη είναι αποδεκτή.
5. Διάρκεια εξέτασης: τρεις (3) ώρες μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.
6. Χρόνος δυνατής αποχώρησης: μια (1) ώρα μετά τη διανομή των φωτοαντιγράφων.

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

ΤΕΛΟΣ ΜΗΝΥΜΑΤΟΣ